SORTLAND KOMMUNE

Arkivsaknr.:	24/7556
Dok.nr:	24/38874
Arkiv:	FE-614
Saksbehandler:	Marius Frantzen
Dato:	02.12.2024

Dispensasjon fra krav om tilfluktsrom

Utvalgssaksnr.	Utvalg	Møtedato
PS - 006/25	Formannskapet	06.02.2025

KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING

Formannskapet vedtar:

1. Sortland kommune søker om dispensasjon til sivilforsvarsdistriktet om fritak fra plikten til å bygge nytt tilfluktsrom tilknyttet prosjekt ny flerbrukshall.
2. Kommunedirektøren bes legge fram sak som viser status på tilfluktsrom i Sortland; både offentlige og private plasser.

Formannskapet behandling - 06.02.2025 - PS-006/25

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Votering:
Kommunedirektørens innstilling enstemmig vedtatt.

Formannskapet PS - 006/25 VEDTAK:
Formannskapet vedtar:

1. Sortland kommune søker om dispensasjon til sivilforsvarsdistriktet om fritak fra plikten til å bygge nytt tilfluktsrom tilknyttet prosjekt ny flerbrukshall.
2. Kommunedirektøren bes legge fram sak som viser status på tilfluktsrom i Sortland; både offentlige og private plasser.

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN

Spørsmålet om bygging av tilfluktsrom, denne gangen konkret i tilknytning til ny flerbrukshall, er aktualisert etter den senere tids hendelser og økende uroligheter i verden.

Saken søker avklaring på om Sortland kommune for flerbrukshallens del skal benytte den midlertidige stansen i plikten til å bygge tilfluktsrom, eller om det er tid for å ta tak i denne plikten som er der - men som altså er midlertidig opphevet.

FAKTA I SAKEN

Jf. "*Forskrift om tilfluktsrom*" § 11 har *private* plikt til å planlegge, bygge og utstyre tilfluktsrom ved oppføring av bygg med mer enn 1000 m^2 bruksareal. Ifølge romprogrammet vil flerbrukshallen bli på ca. 5500 m^2. For det offentliges bygging er det for øvrig ikke fastsatt noe slikt areal. Derimot finner vi slike bestemmelser i forskriften:

Plikt til bygging av offentlige tilfluktsrom

§ 16.

I de områder der det er fastsatt plikt til å bygge tilfluktsrom, skal kommunen etter pålegg fra Direktoratet for sivilt beredskap planlegge, bygge, utstyre og vedlikeholde offentlige tilfluktsrom og sørge for at de klargjøres ved beredskap.

§ 17.

Offentlige tilfluktsrom skal særlig bygges i byer og større tettsteder og legges slik at de kan gi vern for folk som er konsentrert utendørs i bysentra, trafikkområder o.l.

Videre skal bygging av offentlige tilfluktsrom prioriteres i konsentrerte boligområder hvor tilfluktsromdekningen ikke er tilfredsstillende.

Offentlig tilfluktsrom er tilfluktsrom som bygges av kommunen for befolkningen i et område, og der utgiftene dekkes av stat og kommune og/eller ved bidrag fra tilfluktsroms pliktige tiltakshavere.

Kommunen eier disse tilfluktsrommene og har ansvaret for vedlikehold, mens Sivilforsvaret har ansvaret for drift og klargjøring i en beredskapssituasjon, samt tilsyn av disse.

Staten gav tidligere tilskudd til kommunene for bygging av tilfluktsrom, men fra 1998 ble det innført midlertidig byggestopp, dvs. at staten ikke lenger gir tilskudd som følge av det. Hvis kommunene derimot ønsker å benytte egne midler til å bygge nytt, så er ikke regelverket til hinder for det.

Lovhjemlene om plikt til å bygge ble opprettholdt, dette medfører at det må søkes om dispensasjon fra denne plikten ved oppføring av nytt bygg på mer enn 1000 m^2. Alle som søker får dispensasjon. Det er gitt en generell dispensasjon etter at byggestans ble besluttet av Stortinget i 1998. Alle må likevel søke, fordi de kan bli pålagt å bygge rom senere hvis bygget utvides og byggestans oppheves. Dispensasjon må dessuten foreligge i byggesaken (dersom det ikke bygges tilfluktsrom). Søknad ble sendt, og innvilget, i forkant av byggesøknad for kommunens nye sykehjem som er under oppføring.

I henhold til "Overordnet Beredskapsplan for Sortland Kommune" er det følgende offentlige tilfluktsrom i Sortland:

Navn	Adresse	Kapasitet
Sortlandshallen (offentlig tilfluktsrom)	Skolegata 5	100
Rådhus 2	Parkveien 10	250
Sigerfjord skole	Øvraveien 68	100
Sortland barneskole	Skolegata 7	450

Sortland ungdomsskole fra 1964 hadde 400 plasser. Disse er ikke erstattet da det ble bygget ny skole omkring 2010. I tillegg finnes tilfluktsromsplasser i privat eide bygg.

Status fra DSB pr. 2019

"Norge har i dag i underkant 20 000 tilfluktsrom med plass til om lag 2 500 000 personer som fordeler seg slik:

- *ca. 600 offentlige tilfluktsrom med om lag 300 000 plasser.*
- *ca. 19 200 private tilfluktsrom med om lag 2 200 000 plasser.*

Tilfluktsrommene på landsbasis har altså i dag en dekningsgrad på ca. 50 prosent av befolkningen."

Status for flerbrukshallprosjektet

I desember 2023 ble det vedtatt å fremskynde bygging av flerbrukshall i Lamarka. Etter gjennomført anbud og evaluering ble entreprenør valgt, og kontrahert for samspill i 2 faser.

Fase 1 av samspillskontrakten, som er skisse-/forprosjekt, pågår pr jan 2025. Det er samtidig påbegynt reguleringsarbeid for tomt til flerbrukshallen. Tid for innsending av byggesøknad nærmer seg, og denne skal inneholde avklaring av spørsmålet om tilfluktsrom.

Nytt fra Regjeringen

10.01.25 finner vi følgende informasjon på nett: Skjerpar beredskapen: Vil bygge nye bomberom – NRK Norge – Oversikt over nyheter fra ulike deler av landet Av artikkelen fremgår at Regjeringen vil foreslå å innføre (ev gjeninnføre) en plikt til å bygge tilfluktsrom. Denne informasjonen tilsier at plikten ikke er gjeninnført, og at det er grunn til å tro at dersom det søkes om dispensasjon fra plikten før plikten gjeninnføres bør det være påregnelig å få dispensasjon - i tråd med praksis de siste 27 årene. Det er grunn til å tro at en gjeninnføring også må følges av en mulighet for økonomisk støtte slik det var tidligere.

Personalmessige forhold
Det er i utgangspunktet ikke behov for egne ansatte for å drifte tilfluktsrom, da disse først og fremst er for å søke tilflukt i en beredskapssituasjon for vern mot skade og krig.

Tilfluktsrommene kan derimot benyttes til annen aktivitet i fredstid, både av kommunen, lag og foreninger. Tilfluktsrommene skal kunne tas i bruk på 72 timers varsel. Sivilforsvaret har ansvaret for klargjøring og drift av de offentlige rommene.

Økonomiske forhold
Den økonomiske konsekvens for kommunen vil være betydelig hvis det bygges tilfluktsrom uten tilskudd fra staten. Ikke bare er dette en omfattende betongkonstruksjon, men det ligger også inne særskilte tekniske krav. Tilfluktsrom er ikke inkludert i den økonomiske ramme prosjektet er underlagt pr des 2024.

Dersom det bygges tilfluktsrom nå er det vanskelig å tro at det er tilskudd å hente. Bygges det tilfluktsrom nå vil det kunne plasseres under flerbrukshallen, og til en lavere kostnad enn dersom det bygges et tilfluktsrom ved siden av hallen i ettertid - selv om det da måtte gjøres noe omprosjektering basert på prosjekteringsstatus pr 10.01.25.

Det er selvsagt mulig å bygge tilfluktsrom til hallen i ettertid. Hvorvidt det da, i et slikt tilfelle, kan bli aktuelt med tilskudd er uavklart for administrasjonen pr jan 25.

Folkehelse
For vern av kommunens innbyggere i en krig/krisesituasjon.

Klima-, miljø- og naturforhold
Bygging av tilfluktsrom i forbindelse med bygging av flerbrukshallen vil bety større uttak av myr enn det som ellers er nødvendig, og betydelige mengder bygningsmaterialer.

KONKLUSJON

Dispensasjon gis alle som søker etter at det ble innført midlertidig byggestopp i 1998 så lenge denne byggestoppen varer. Kommunedirektøren peker på muligheten til å lene seg på denne beslutningen. Å søke dispensasjon bedrer de økonomiske mulighetene for å realisere flerbrukshallen, samtidig med at tilfluktsromskapasiteten ikke bedres. Kommunedirektøren velger ved denne anledning å forholde seg til muligheten for å søke dispensasjon, noe som også akkurat nå fremstår som et argument i økonomisk sammenheng.